

ÖT ÉV MÚLTÁN...

Öt évfolyamot hagyott maga mögött a *Pszichológia*. E kerek szám ugyan nem nagy idő egy negyedévenként megjelenő folyóirat életében, de megfelelő alkalom lehet rövid vissza- és előrepillantásra.

Első számunk beköszöntőjében hangot adtunk annak a meggyőződésünknek, hogy a hazai pszichológia kinőtte öröklött publikációs kereteit. Az elmúlt rövid idő is igazolta, hogy valóban indokolt volt a közlési esélyek körének bővítése. Jelentősen megyorsult és a nemzetközi szokásokhoz mérve is elfogadható lett az eredmények közreadásának üteme. Egyúttal — véljük, idősebb testvérfolyóiratunk olvasótáborra is úgy találja — egymást serkentő egészséges munkamegosztás van kialakulóban a szakma tudományos orgánumai között. Ez csak előnyös lehet: a hazai pszichológiai kutatás fejlődését, valamint a kutatás és a szélesen értelmezett társadalmi gyakorlat kapcsolatát segíti elő.

A folyóiratunkban közölt tanulmányok elsősorban alapkutatási eredményekről adnak számot. Amint az köztudott, az utóbbi időben a pszichológiában megkülönböztetett szerepet kapott az információfeldolgozás, azaz a beérkező ingerek értelmezése többszörös átkódolással, reprezentációk hozzárendelésével, a beérkező információk összekapcsolása előzetes ismereteinkkel. Érthető hát, hogy az általunk közölt tanulmányok jelentékeny része is ezzel a témakörrel foglalkozott.

Hogy az információfeldolgozást kitérítő kognitív pszichológiai nézőpont miként szolgálhatja a pszichológia különböző kutatási irányai és megközelítés-módjai közötti integrációt, arról leglátványosabban azok a tanulmányok adtak számot, amelyek a tudattalan folyamatok általános pszichológiai és pszichofiziológiai megvilágítását, illetve újraértelmezését mutatták be.

A munkák egy további csoportja az észlelési folyamatokra összpontosított: a beszéd észlelésétől a téri környezet észlelésének pszichofiziológiáján át, a különböző körülmények között fellépő bizonytalanság, illetve valószínűség észlelésétől a másik ember, a társ szociális percepciójának leírásáig.

Számos munkával találkozhatott az olvasó, amelyek az emlékezés természetét, az állati és emberi emlékezés viszonyát, az emlékezeti folyamatok jellegzetességeit vizsgálták — az acrcsészletek felismerésétől a társas kapcsolatok emlékezeti leképezéséig vagy rövid, egyszerű és bonyolult irodalmi szövegek felidézéséig.

Mindezekhez logikusan kapcsolódtak a tanulással foglalkozó tanulmányok, legyen szó bennük diszkriminációs vagy valószínűségi tanulásról, matematikai struktúrák vagy leíró szövegek megtanulásáról, illetve a mindennapi iskolai tanulás menetéről, eredményességéről.

E tanulás, a nevelés ügyét érintő pszichológiai alapkérdések megoldását másirányú tanulmányok is segíthetik. Ez tűnik ki azokból a munkákból, amelyeknek középpontjában a beszéd kialakulása, a mondatalkotás és megértés szakaszai, vagy a frusztráció-agresszió alakulása, a nemek közötti pszichológiai különbségek kifejlődése, a tehetség, a teljesítmény- és az iskolai motiváció vizsgálata áll.

A tájékozatlanságból vagy a ma már szinte áttekinthetetlen szaktudományos irodalomban való tájékozódás nehézségéből eredő provincializmus a tudomány nemzetköz-

zi fejleményeitől való elszakadás veszélyét azzal is csökkenteni kívántuk, hogy a kevésbé ismert fontos szakirodalmi adatok részletes bemutatására, továbbá a nyitott kérdések megvitatására kellő terjedelmet biztosítottunk, egyebek közt összefoglaló-értékelő szemletanulmányokban is.

Az időszerű szemléleti és módszertani kérdések tisztázását a szociálpszichológia válságáról, valamint a pszichológiai kísérletezésről szóló vitákkal is igyekeztünk elősegíteni. Olykor recenzióink is a vitát szolgálták. Egy-egy kérdésben, amelyben a probléma megközelítését, az adatok kezelését, értelmezését illetően a könyv szerzője és a recenzens álláspontja markánsan eltért, módot adtunk a szerző reflexióinak fejtegetésére is.

Míg szemletanulmányainkkal és a vitacikkeinkkel a pszichológia alapkérdéseinek nemzetközi „mozgását” kívántuk bemutatni, recenzióinkkal az volt a célunk, hogy a hazai olvasó számára közvetlenül hozzáférhető friss művekre reflektáljunk. A határos tudományok vezető képviselőivel készített interjúinkkal azt kívántuk érzékeltetni, milyennek tűnik fel a pszichológia a hazai tudományosság kiemelkedő személyiségei körében. Egyúttal pedig az oly sokat emlegetett interdiszciplináris szemléletmód térhódítását is szolgálni reméltük.

Tudatában vagyunk, hogy a szubjektív hangvételű vitacikkek, recenziók, még inkább az interjúk könnyebben „olvastatják” magukat, mint tanulmányaink.

A közelmúltban folyóiratunk olvasói körében folytatott közvéleménykutatás — amely sajnálatunkra a vártnál kisebb figyelmet keltett — szerint ez tagadhatatlanul érzékeny pontja a különböző közlemények fogadtatásának, hatásának. Mindazonáltal változatlanul úgy ítéljük meg, hogy vállalkozásunkkal és céljainkkal összeegyeztethetetlen lenne lemondanunk a részletekben elidéző dokumentálás és gondosan kidolgozott bizonyítás tudományos normáiról, értékeiről. Főként akkor, ha kimondottan pszichológusoknak és az éppen érintett határterület képviselőinek írott tanulmányokat közlünk. Úgy véljük, hogy az olvasó szellemi erőfeszítése nem takarítható meg, elismerve természetesen, hogy tudományunkban igen sokfajta — egyaránt érvényes — műfaj létezhet egymás mellett.

Amennyire ragaszkodunk ahhoz, hogy folyóiratunknak elsősorban a hazai pszichológiai alap kutatások ügyét kell előmozdítania, annyira szívesen nyitunk új rovatokat. Ilyennek szánjuk az 1985/4 számban először olvasható *Múltunkból*, illetve az e számban először közölt *Módszerek* rovatot. Ugyancsak nyitottak kívánunk lenni a viták kezdeményezésében. Olvasóink számos javaslattal éltek. Szívesen olvasnának a pszichológia hazai lehetőségéről, a pszichológia eredményeinek alkalmazásáról, a pszichológusok megbecsüléséről, a pszichológusképzésről, a pszichológusok szakmai identitásáról, a pszichológiai tudományos közéletéről, a pszichológiai szakterületek emberképének hasonlóságairól és eltéréseiről. E kérdéseket magunk is fontosnak és legalábbis többségüket vitára érettnek tartjuk. Reméljük előbb-utóbb módunk lesz megfelelő vi-taíndító cikkekkkel hangot is adni ennek.

A nyitottság elengedhetetlen — ha ugyan nem a legelengedhetetlenebb —, kritérium, hogy intézeti folyóiratunk az egész magyar pszichológiát szolgálja. Ezt a vázolatokon túl szerzőink megoszlása is mutatja. Az öt évfolyamot mintegy 120 különböző szerző-társszerző írta. Intézetünkhöz csak egyharmaduk tartozik. Ez jelzi, hogy kollégáinkhoz intézett öt évvel korábbi felhívásunkat, melyben munkahelytől független,

aktív közreműködést kértünk, kölcsönösen komolyan vettük. Külön örömünkre szolgál, hogy számos ismert külföldi kutatót is szerzőink között üdvözölhattünk. Főként azokat igyekeztünk és igyekszünk a továbbiakban is megnyerni, hogy lépjenek szerzőink közé, akik többé-kevésbé szoros kapcsolatban állnak a hazai pszichológiai kutatással és intézményeivel. Magától értetődően ide tartoznak azok a külföldi kutatók is, akik magyar és egy idegen kultúra közti vizsgálat társszerzői.

Végül, illendő megköszönnünk olvasóink és főként hűséges előfizetőink figyelmét és érdeklődését, valamennyiüket munkatársunknak tekintjük. Ezért is indokolt némileg módosítani beköszöntőnk zárómondatát: attól függetlenül, hogy szerzőink közé tartoznak-e már vagy sem, várjuk kollégáink írásait.